

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3172/2020. (V. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 45.K.33.127/2018/15. számú ítélete ellen előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 45.K.33.127/2018/15. számú ítélete ellen. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozik.
- [2] 1.1. Az ügy előzményei – az ügyben eljáró bíróság ténymegállapításai alapján – a következők. Az indítványozó a támadott ítéletben felperesként szereplő kiskorú gyermek édesapja. A gyermeket a bírósági eljárásban törvényes képviselőként az édesanya képviselte, míg az indítványozó abban sem képviselőként, sem egyéb perbeli szereplőként nem vett részt.
- [3] A felperes gyermek a németországi Traunstein-ben született 2016. októberében. A felperes édesanyja 2017 szeptemberében a Szarvasi Polgármesteri Hivatalnál kérelmezte a felperes magyarországi anyakönyvezését, illetve a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásba Magyarországon élő magyar állampolgárként való nyilvántartásba vételét. A Békés Megyei Kormányhivatal Orosházi Járási Hivatala eseti gyámot rendelt a felperes részére, mivel édesapja – az indítványozó – akadályoztatása miatt az eljárásban nem tudott részt venni. A felperes édesanyja és a kirendelt eseti gyám a felperest érintően nyilatkozatot tett annak Magyarországon élő magyar állampolgárként való nyilvántartásba vétele érdekében. Az ügy áttételre került a hatáskörrel rendelkező Budapest Főváros Kormányhivatalához, amely a felperest – annak anyakönyvi adataira tekintettel – személyiadat- és lakcímnnyilvántartásba vette. A bejegyzést követően az indítványozó fellebbezéssel élt, amelynek következtében a Békés Megyei Kormányhivatal megsemmisítette az eseti gyám kirendelése tárgyában hozott határozatot, mivel az eseti gyám nyilatkozata joghatás kiváltására nem volt alkalmas. Az indítványozó kérelmezte továbbá a felperes adatainak a magyarországi nyilvántartásból való törlését. A bírósági eljárásban alperes Belügyminisztérium a felperes adatainak bejegyzéséről szóló határozatot megsemmisítette, az eljáró hatóságot új eljárás lefolytatására utasította, a felperes részére kiállított hatósági igazolványt pedig bevonta. Az alperes Belügyminisztérium határozatában azzal érvelt, hogy egyik szülő sem gyakorol kizárólagos felügyeleti jogot a felperes gyermek tekintetében, ezért a felperes adatainak nyilvántartásba vételét érintően a szülőknek jogait közösen kell gyakorolniuk, a kérelemhez mindkét szülő hozzájárulása szükséges. A Belügyminisztérium határozata ellen a felperes keresetet terjesztett elő, annak megsemmisítését, illetve másodlagosan annak megváltoztatását kérve. A felperes kiemelte, hogy szülei között a felügyelet rendezése iránt per van folyamatban a Hódmezővásárhelyi Járásbíróság előtt.
- [4] A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság támadott ítéletében először is rámutatott, hogy az alperes Belügyminisztérium támadott határozata kizárólag a felperesnek a Magyarországon élő magyar állampolgárként történő bejegyzésére vonatkozik, az a felperesen magyarországi anyakönyvezését nem érinti. A bíróság a Kúria egy korábbi határozatára hivatkozással úgy érvelt, hogy a lakcímnnyilvántartási eljárásban a bejelentéshez nincs szükség a közös szülői felügyeletet gyakorló külön élő szülő hozzájárulására, mivel az egy deklaratív eljárás és az alkalmazandó jogszabályok nem írják felül a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:147. és 4:166. §-ában foglaltakat. A kiskorú gyermek lakóhelyének megváltoztatását az anya – a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) és a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény végrehaj-

tásáról szóló 146/1993. (X. 26.) Korm. rendelet alapján (a továbbiakban: Vhr.) – a lakóhelyre történt beköltözést követően köteles volt bejelenteni, még akkor is, ha ahhoz a másik szülő nem járult hozzá.

- [5] A bíróság szerint a regisztratív nyilvántartási ügyben az érdemi döntést kizárólag annak ténye határozza meg, hogy a gyermek melyik szülővel él együtt, illetve a gyermek tényleges tartózkodási helye határozza meg a nyilvántartásba vételről hozott döntést. A Vhr. nem írja elő a hatósági eljárás előtt a közös szülői képviselőt, ezért az érdemi döntést nem befolyásolja, hogy a lakcímbeljelentéssel élő szülő önkényesen változtatta-e meg a gyermek lakóhelyét. Mindaddig ugyanis, amíg a gyámhatóság vagy bíróság jogerősen másképp nem rendelkezik, a gyermek lakóhelye annak a szülőnek a lakóhelye, akinek háztartásában életvitelszerűen tartózkodik. A bíróság kiemelte, hogy a lakcímnnyilvántartási kérelem elbírálása során a hatóságnak nem kellett alkalmaznia a Ptk. szülői felügyeletre vonatkozó szabályait, az eljárás ugyanis nem családjogi sérelmek orvoslását célozta. Mivel nem merült fel adat arra vonatkozóan, hogy a törvényes képviselő édesanyja felügyeleti jogát bíróság korlátozta vagy megvonta volna, illetve arra sem, hogy a felperes gyermek nem a bejelentő szülővel él együtt, ezért az édesanya a Vhr. 31. § (3) bekezdése alapján a bejelentésre jogosult volt. Mindezekre tekintettel a bíróság az alperes Belügyminisztérium határozatát megsemmisítette, és kötelezte a közigazgatási tevékenység jogsértő következményeinek elhárítására.
- [6] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában először is kifejti, hogy hosszabb ideje Németországban él, ahova felesége házasságkötésüket követően kiköltözött és ahol hármasiker gyermekeik – köztük a bírósági eljárásban felperesként szereplő kiskorú – születtek. A gyermekek koraszülöttek és folyamatos – különösen egyikük – orvosi ellátásra és felügyeletre szorulnak. Az édesanya 2017 júliusában az indítványozó előzetes értesítése nélkül gyermekeikkel Magyarországra távozott. Az indítványozó álláspontja szerint a gyermekek magyarországi tartózkodása számukra veszélyes, megszokott orvosi kezeléseik elmaradnak. Az indítványozó korábban keresetet terjesztett elő a gyermekek jogellenes elvitelének megállapítása és Németországba történő visszavitelük elrendelése érdekében, azonban kérelmét a Pesti Központi Kerületi Bíróság 26.Pk.500.277/2017/12. számú végzésével elutasította, amelyet a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.631.543/2018/4. számú végzésével helybenhagyott. A Kúria Pfv.II.21.124/2018/10. számú végzésével a jogerős végzést hatályában fenntartotta.
- [7] Az indítványozó sérelmezi, hogy az édesanya kérelmére – az ő előzetes tudomása és megkeresése nélkül – a gyermekek magyarországi anyakönyvezésre és nyilvántartásba vételre kerültek. Hivatkozik a Budapest Főváros Kormányhivatala Állampolgársági és Anyakönyvi Főosztályának tájékoztatására, amely szerint az édesanya nem hiteles magyar fordításban csatolta a gyermekek külföldi anyakönyvi kivonatát, illetve amely szerint a gyermekek lakóhelyére vonatkozó adatlapról hiányzik az apa hozzájárulása. Előadja azt is, hogy folyamatosan kapcsolatban áll a magyarországi hatóságokkal, azokkal együttműködésre törekszik és számukra rendelkezésre áll, azonban az általuk nyújtott tájékoztatás sok esetben nem megfelelő, vagy elmarad. Sérelmezi a támadott ítélettel érintett közigazgatási hatóságok eljárásait, szerinte az értesítésének elmaradásával segítették a jogellenesen Magyarországra hozott gyermekek anyakönyvezését és nyilvántartásba vételét. Hangsúlyosan rámutat a Belügyminisztériumnak a bíróság által megsemmisített határozatára, amely szerint egyik szülő sem gyakorolt kizárólagos felügyeleti jogot a gyermekek tekintetében.
- [8] Az indítványozó előadja, hogy a bíróság előtti eljárásban nem szerepelt félként, számára az ítéletet nem kézbesítették, ezért igazolási kérelemmel él. Érintettségét azért tartja megalapozottnak, mert a felperes gyermek édesapja, egyúttal törvényes képviselője, az ítéletbe foglaltak pedig szülői – és törvényes képviselői – jogait és kötelezettségeit érintik. A bírósági ítélettel kapcsolatosan hivatkozik a Ptk.-nak a szülői felügyeleti jogokat szabályozó rendelkezéseire, illetve az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdésére is. Hangsúlyozza, hogy a gyermekek közös szülői felügyelet alatt állnak, jogszerűen bejelentett lakóhelyük pedig Németországban van. A támadott ítélet sérti az indítványozó és a felperes gyermek-szülő viszonyát, kifogásolja a bíróságnak a Kúria eseti döntésére van hivatkozását, mivel szerinte a döntés következtében a felperes édesanyja került kizárólagos felügyeleti pozícióba. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mellett idézi az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdését és a 28. cikkét, valamint a Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt szerződés kihirdetéséről szóló 1986. évi 14. törvényerejű rendelet 1. és 3. cikkeit. Álláspontja szerint az ügyben nem lett volna szabad figyelmem kívül hagyni, hogy a felperes édesanya jogellenesen hozta Magyarországra gyermekeiket, ennek elmaradása felügyeleti jogait sérti, illetve megalapozza az eljárás tisztességtelenségét. Véleménye szerint továbbá az Nytv. 13. § (2a) bekezdése nem zárja ki, hogy a „törvényes képviselő kérelme” szövegrészt valójában mindkét törvényes képviselő kérelmeként kelljen értelmezni.

- [9] 2. Az Abtv. 56. §-a értelmében az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A befogadási eljárás során azt kell vizsgálni, hogy az indítványozó alkotmányjogi panasza megfelel-e az Abtv.-ben előírt formai és tartalmi feltételeknek.
- [10] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) és (2) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírósági döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül, az ügyben első fokon eljáró bíróságnál az Alkotmánybírósághoz címezve kell benyújtani. A döntés közlésének elmaradása esetén az alkotmányjogi panasz benyújtására nyitva álló határidő a tudomásszerzéstől, vagy az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének bekövetkezésétől számított hatvan nap.
- [11] A támadott ítélettel lezárt ügyben az indítványozó sem félként, sem egyéb módon nem vett részt, az ítéletet számára nem kézbesítették, ezért alkotmányjogi panaszával egyidejűleg igazolási kérelmet is előterjesztett. Ebben előadja, hogy a per idején kapcsolatba lépett a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósággal, amely arról tájékoztatta, hogy gyermeke ügyében az eljárás lezárult, beadványát amúgy sem lett volna lehetősége figyelembe venni, mivel azt nyilatkozta, hogy nem kíván perbe szállni. Ezt követően megkereste az alperes Belügyminisztériumot, illetve gyermekeire vonatkozó adatkéréssel élt, amely szintén nem vezetett a támadott ítélet tartalmának megismerésére. Végül kifejti, hogy 2019. szeptember 5-én bontóper indult közte és felesége között és az alperes felesége által az eljárás során csatolt iratokból ismerte meg a támadott ítéletet. Alkotmányjogi panaszát rövid időn belül – 2019. szeptember 15-én – postára adta. Az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 28. § (5) bekezdése szerint az igazolási kérelemben elő kell adni a mulasztás okát és azokat a körülményeket, amelyek a mulasztás véltenségét valószínűvé teszik. Az Alkotmánybíróság figyelembe vette azt, hogy a támadott ítéletben az indítványozó kiskorú gyermeke volt a felperes, azt, hogy állandó tartózkodási helye Németországban van, az igazolási kérelemben előadottakat, valamint azt is, hogy alkotmányjogi panaszát a támadott döntés megismerését követően rövid időn belül postára adta, ezért az alkotmányjogi panasz előterjesztésére nyitva álló határidőt – méltányosságból – megtartottnak tekinti [lásd: 3380/2019. (XII. 19.) AB végzés, Indokolás [8]; 3019/2019. (I. 21.) AB végzés, Indokolás [8]–[9]].
- [12] Az alkotmányjogi panasznak az Abtv. 52. § (1b) bekezdéseinek megfelelő határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megállapító törvényi rendelkezést [Abtv. 27. § (1) bekezdése]; megjelölte a támadott bírósági végzéseket; megjelölte az Alaptörvény sérteni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdés – tisztességes bírósági eljáráshoz való jog] kifejtette az Alaptörvényben biztosított joga sérelmének lényegét, illetve előadta, hogy az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés azt miért és mennyiben sérti; továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírósági döntés megsemmisítésére. Mindezeket figyelembe véve az indítványozó kérelme megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott formai követelményeknek is.
- [13] 2.2. Az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeinek (az Abtv. 27. §-ának, illetve a 29–31. §-ainak) való megfeleléssel összefüggésben a következők állapíthatók meg.
- [14] Az Abtv. 27. §-a értelmében bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés valamely alapjogát sérti és további jogsérelem már nem áll rendelkezésére. Az Abtv. 27. § (2) bekezdés c) pontja az érintettséget akként pontosítja, hogy annak is lehetősége van alkotmányjogi panasz előterjesztésére, akinek jogára, kötelezettségére, magatartása jogszerűségére a bíróság döntése kiterjed. Az Ügyrend 30. § (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy a befogadási eljárásban az érintettséget és a befogadási kritériumok fennállását minden indítványozó tekintetében egyedileg kell vizsgálni.
- [15] A támadott bírósági ítélet tárgya az indítványozó gyermekének – a felperesnek – Magyarországon élő magyar állampolgárként a személyiadat- és lakcímnnyilvántartásba történő bejegyzésének jogszerűsége volt. Az indítványozó érintettségét azzal indokolta, hogy a felperes gyermek édesapja, illetve, hogy az ítélet következtében szülői és törvényes képviselői jogai sérültek. Az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletben a bíróság megállapította, hogy a felülvizsgált közigazgatási hatósági határozatok deklaratív jellegűek voltak, azok nem családjogi kérdésekben döntöttek. A bírósági ítélet indokolásának ezen része, a támadott ítélet tárgya, valamint az indítványozó által előadottak – amelyek nem igazolják, hogy a támadott bírósági eljárás általa állított tisztességtelensége törvényes képviselői jogait korlátozzák – alapján az indítványozó érintettsége nem állapítható meg a támadott ítélettel összefüggésben, vagyis alkotmányjogi panaszának érdemi elbírálására nincs lehetőség.

- [16] Az Alkotmánybíróság megjegyzi: az indítványozónak lehetősége lett volna a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 20. §-a alapján érdekeltként perbe lépését kezdeményeznie. Az Alkotmánybíróság azt is kiemeli, hogy az indítványozó lényegében gyermeke adatainak bejegyzésének tényét, illetve a bíróság azon jogértelmezését sérelmezni, amely szerint az eljárásban – annak jellege miatt – nem volt szükség mindkét szülő nyilatkozatára. Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint „az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [...] Ebből következően a bírói döntés alap-törvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon” {3046/2020. (II. 20.) AB végzés, Indokolás [19]; 3042/2020. (II. 24.) AB végzés, Indokolás [29]; 3041/2020. (II. 24.) AB végzés}. Az alkotmányjogi panasz visszautasítására az indítványozó érintettségének hiánya miatt került sor, ugyanakkor szükséges hangsúlyozni, hogy az előzőekben kifejtettek egyébként sem tennék lehetővé az alkotmányjogi panasz befogadását és érdemi elbírálását az Abtv. 29. §-ában foglaltakra tekintettel. Végezetül az Alkotmánybíróság azt is megjegyzi, hogy az alkotmányjogi panasz alapján a támadott bírósági döntés megsemmisítése sem vezetne az indítványozó által kívánt eredményre, mivel ebben az esetben a bíróságnak az eljárást ismételten le kellene folytatnia, arra pedig az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre, hogy a megismételt eljárás irányát, illetve a döntés tartalmát meghatározza.
- [17] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványozó alkotmányjogi panaszát nem vizsgálta érdemben, hanem azt az Abtv. 27. §-a, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2020. május 5.

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Czine Ágnes
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Horváth Attila
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Juhász Imre s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Sulyok Tamás
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1607/2019.

